

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра філософії і суспільних наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Н.В.Шакун

“ _____ ” _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія України

Освітні програми – «Інженерія програмного забезпечення»

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

Спеціальності *121 – Інженерія програмного забезпечення,*

Мова навчання: *українська*

Статус дисципліни: *обов'язкова*

Форма навчання	Рік навч.	Сем.	Розподіл годин					Разом	За тижд.		ІНДЗ	Контр.
			Всього ауд.	Лек.	Прак.	Лаб.	СРС		Ауд.	СРС		
Денна ІІІ	1	2	30	16	14	-	90	120	1,88	5,63	-	Е

Робоча програма навчальної дисципліни *Історія України* для здобувачів вищої освіти галузей знань *12 – Інформаційні технології* за спеціальностями *121 – Інженерія програмного забезпечення*

Розробник робочої навчальної програми:
доцент кафедри філософії і суспільних наук НУЧП, к.і.н., доцент

_____ (підпис) (О.О.Колєватов)
(прізвище та ініціали)

УЗГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Інженерія програмного забезпечення»

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Робочу програму обговорено на засіданні кафедри *філософії і суспільних наук*

Протокол від «__» _____ 2021 року № __

Завідувач кафедри *філософії і суспільних наук*

_____ (підпис) (Н.В.Шакун)
(прізвище та ініціали)

Abstract

ESIEIT / PSS History of Ukraine

2021/2021 Sem. 2

Course Description

History of Ukraine – one of the components of the entire spectrum of historical sciences plays a leading role in the formation of high historical consciousness and political culture. In modern conditions the role of «History of Ukraine» as a tool of cognition of historical processes, humanistic foundations of education of patriotism, formation of worldview and historical thinking to enhance social activities of students. The course «History of Ukraine» is one of the recognized components of the overall humanitarian training of specialists of any profile, which is primarily due to the peculiarities of this discipline. It involves the mastery of certain tools of historical science, the study of the historical past of the Ukrainian people of the problems of the ethnogenesis of the Ukrainian nation, patterns of political and socio-economic processes taking place in Ukraine and prospects of development of Ukrainian statehood.

Key words: hetman, Cossack, troops, revolution, famine, rebellion, regiment, serfdom, war, President, party, guerrillas, diaspora, nation, monarchy.

1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 12 – Інформаційні технології	Нормативна
	Найменування спеціальності 121 – Інженерія програмного забезпечення	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		2-й
Тижневих годин: аудиторних – 1,88 самостійної і індивідуальної роботи ЗВО – 5,63	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські
		14 год.
		Самостійна робота
		90 год.
Вид контролю		
		Екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 1:3.

Застосовані скорочення:

ЗВО – здобувач вищої освіти.

Дисципліна є базовою для вивчення таких дисциплін як історія української культури, філософія, громадянська освіта першого (бакалаврського) рівня освіти.

2 Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є опанування певного інструментарію історичної науки, вивчення історичного минулого українського народу, проблем етногенезу української нації, закономірностей політичних і соціально-економічних процесів, що відбувалися на теренах України, перспектив розвитку української державності.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набуті або розширити наступні загальні (ЗК) компетентності, передбачені освітніми програмами:

«Інженерія програмного забезпечення»

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

ЗК10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Основне завдання вивчення дисципліни «Історія України» полягає у тому, що вона сприяє формуванню у ЗВО загальної й політичної культури, національної свідомості, світогляду патріота й громадянина України.

3 Очікуванні результати навчання з дисципліни

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітніми програмами:

«Інженерія програмного забезпечення»

ПРН2. Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни ЗВО повинен **знати**: найважливіші етапи історичного розвитку українського народу (первісна епоха, Київська Русь, литово-польська доба, національна революція XVII ст., період XVIII – XIX ст., епоха революції та визвольних змагань 1917 – 1921 рр., період 1920-х – 1930-х рр., Друга світова війна, післявоєнний розвиток 1945 – 1985 рр., національне відродження українського народу, розбудова української державності, проблеми сучасного розвитку України).

ЗВО повинен вміти:

- аналізувати і оцінювати явища розвитку українського суспільства в контексті світової історії;
- зіставляти історичні процеси з епохами;
- застосовувати набуті знання для прогнозування суспільно-політичних процесів.

4 Критерії оцінювання результатів навчання

З тими ЗВО, які до проведення підсумкового семестрового контролю не встигли виконати всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 0 до 19 балів (за шкалою оцінювання), проводяться додаткові індивідуальні заняття, за результатами яких визначається, наскільки глибоко засвоєний матеріал, та чи необхідне повторне вивчення дисципліни.

Дисципліну можна вважати такою, що засвоєна, якщо ЗВО може відповісти на такі питання:

1. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста держави у Причорномор'ї.
2. Соціально-економічний та політичний розвиток Київської Русі у X – XII ст.
3. Політична роздробленість Київської Русі (кінець XI – середина XIII ст.).
4. Боротьба Русі про монголо-татарських завойовників.
5. Галицько-Волинська держава.
6. Перехід українських земель під владу Литви та Польщі.
7. Причини та наслідки Кревської унії.
8. Люблінська та Берестейська церковна унії. Їх історичне значення.
9. Виникнення українського козацтва. Запорізька Січ.
10. Причини, характер, рушійні сили визвольної боротьби під проводом Б.Хмельницького. Проблеми її типології та хронологічних меж.
11. Бойові дії 1648 – 1652 рр. Зборівський та Білоцерківський договори.
12. Формування української держави в середині XVII ст.
13. Переяславська рада 1654 р. Березневі статті, їх значення та наслідки.
14. Гетьманування І.Виготського та Ю.Хмельницького. Поділ України.
15. П.Дорошенко та боротьба за возз'єднання Української держави.
16. Гетьманування Івана Мазепи. Україна у Північній війні.
17. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини.
18. Українське національне відродження.
19. Громадсько-політичне життя Західної України у XIX ст.
20. Україна в часи російської революції 1905 – 1907 рр.
21. Україна в часи Першої світової війни.
22. I, II, III, та IV Універсали Центральної Ради.
23. Гетьманат Павла Скоропадського.
24. Директорія УНР.
25. Запровадження нової економічної політики.
26. Політика українізації в 20-ті рр.. XX ст.: причини, суть, наслідки.
27. Індустріалізація та колективізація в Українській СРР.
28. Західноукраїнські землі у 1921 – 1939 рр.
29. Приєднання західноукраїнських земель до СРСР.

30. Напад Німеччини на СРСР. Оборонні бої Червоної Армії.
31. Встановлення окупаційного режиму. Рух опору.
32. Визволення українських земель від гітлерівських окупантів.
33. Післявоєнна відбудова народного господарства України.
34. Становище України в період хрущовської «відлиги».
35. Наростання застійних явищ в економіці 1965 – 1985 рр.
36. Етапи перебудови та її наслідки для України.
37. Україна в період створення власної державності. Президент Л.Кравчук.
38. Проблеми становлення політичної системи України. Президент Л.Кучма.
39. Політичні процеси в Україні від Помаранчевої революції до Революції гідності. Президенти В.Ющенко, В.Янукович та П.Порошенко.
40. Президентські та парламентські вибори 2019 р. Президент В.Зеленський.

5 Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є поточний та семестровий контроль. Поточний контроль складається з опитувань, які проводяться під час лекцій та отримання балів під час практичних занять. Запитання для поточного контролю знаходяться у відповідних методичних рекомендаціях. Семестровий контроль проводиться у вигляді екзамену, запитання до якого на початку семестру розміщується у системі дистанційного навчання MOODLE. Екзаменаційні білети знаходяться в пакеті документації на дисципліну.

6 Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія України з найдавніших часів до XVIII ст.

Тема 1. Витоки українського народу та його державності

Поява людини на території України. Суспільна організація, знаряддя праці, житло: палеоліт, мезоліт, неоліт. Неолітична революція. Трипільська культура. Бронзовий вік на теренах України. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. Античні міста-держави у Причорномор'ї. Східні слов'яни у давнину.

Тема 2. Україна княжої доби

Передумови утворення держави на Русі. «Норманська теорія» походження Київської Русі та її оцінка в сучасній історіографії. Соціально-економічний та політичний лад. Ранньофеодальний характер Київської Русі. Олег. Ігор. Ольга. Боротьба з печенігами. Походи на Візантію. Прихід до влади Володимира Великого. Прийняття християнства, значення цього кроку. Діяльність Ярослава Мудрого та міжусобиці після його смерті. Правління Володимира Мономаха. Причини феодальної роздробленості Київської Русі. Князівства Середнього Подніпров'я. Галицько-Волинське князівство. Боротьба проти монголо-татарських завойовників. Героїчна оборона Києва. Наслідки монголо-татарської навали для розвитку українських земель. Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Тема 3. Україна в складі Литви та Польщі. Козацька доба

Особливості Литовсько-Руської держави. Основні напрями політики князів: Гедиміна, Ольгерда, Ягайла. Устрій українських земель у складі Великого князівства Литовського. Кревська унія (1385 р.) та зміна політичного курсу Литви. Діяльність князя Вітовта. Городельська унія. Українські землі у XV – першій половині XVI ст. Литовські статuti. Люблінська унія (1569 р.): причини, зміст, наслідки. Брестська унія (1596 р.) Соціальна структура українських земель литовсько-польської доби. Форми державного управління в Речі Посполитій. Система міського самоврядування за Магдебурзьким правом. Вхідження частини українських земель до складу Угорщини, Молдовського князівства та Московської держави.

Виникнення українського козацтва. Причини виникнення козацтва як самостійної станової групи. Поява реєстрового козацтва. Козацтво у другій половині XVI ст. – першій половині XVII ст. Виникнення Запорізької Січі, склад населення та основні заняття козаків. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої третини XVII ст. Петро Сагайдачний.

Тема 4. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. Формування української держави

Причини, рушійні сили, характер та основна мета визвольної боротьби. Проблема її типології та періодизації. Повстання Б.Хмельницького. Бойові дії 1648 – 1649 рр. Зборівський договір. Війна з Польщею 1650 – 1653 рр. Організація української державності. Адміністративно-територіальний устрій. Соціальні відносини. Зовнішня політика. Українсько-російські зв'язки. Рада в Переяславі у січні 1654 р. «Березневі статті». Вхідження України під протекторат Росії. Порушення Переяславської угоди царем. Зовнішня політика Б.Хмельницького 1655 – 1657 рр. Укладання україно-шведського союзу. Історичне значення Б.Хмельницького.

Тема 5. Велика руїна

Ліквідація спадкоємного гетьманату. Політика І.Виговського. Наростання невдоволення політикою І.Виговського серед частини козацтва, придушення повстання М.Пушкаря. Умови гадяцького договору (1658 р.). Конотопська битва. Ю.Хмельницький. Підписання нового Переяславського договору 1659 р. Розкол України на Правобережну та Лівобережну. П.Тетеря. І.Брюховецький. Обмеження прав Української козацької держави у другій половині XVIII ст. Поділ України між Росією та Польщею. Андрусівське перемир'я 1667 р. Гетьман П.Дорошенко та його боротьба за збереження єдності України. Розкол України на два гетьманства. Бучацький мирний договір 1672 р. Капітуляція П.Дорошенка перед московським військом. Причини поразки та історичне значення української національної революції.

Тема 6. Гетьманщина

Організація суспільно-політичного життя Запорозької Січі у другій половині XVII – на початку XVIII ст. Підписання «Вічного миру» між Росією та Польщею 1686 р. Імперська доктрина Росії щодо України. Гетьманування І.Мазепи. Північна війна. Таємні переговори І.Мазепи з Карлом XII та Станіславом Ліщинським. Знищення Батуріна. Полтавська битва 1709 р. Гетьман П.Орлик та його Конституція 1710 р.

Тема 7. Ліквідація української автономної державності

Українська політика Петра І. Гетьманування І.Скоропадський. «Перша малоросійська колегія» 1722 р. П.Полуботок – наказний гетьман. Останні гетьмани Д.Апостол, К.Розумовський. Українська політика Катерини II. Друга Малоросійська колегія 1764 р. Ліквідація Запорозької Січі 1775 р. і подальша доля козацтва. Соціально-економічний, політичний розвиток Правобережної та Західної України. Коліївщина 1768 р. Заселення Південної України. Поділи Польщі та перехід українських земель до Російської та Австрійської імперій. Ліквідація Кримського ханства.

Змістовий модуль 2. Історія України ХІХ – ХХІ ст.

Тема 8. Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій

Національна політика російського й австрійського урядів. Національно-визвольний рух в Україні ХІХ ст. Масонські ложі. Декабристський рух на Україні. Миколаївська реакція. Польське повстання 1830 – 1831 рр. і Україна. Кирило-Мефодіївське товариство Т.Г.Шевченка – ідейний натхненник українського відродження. Соціально-економічна політика австрійського уряду щодо українських земель. Діяльність «Товариства священників» та культурно-освітнього гуртка «Руська трійця». Твір «Русалка Дністрова». Події революції 1848 – 1849 рр. у західноукраїнських землях. Українці у першому парламенті Австро-Угорщини. Діяльність трьох напрямів у суспільно-політичному русі Західної України: москвофіли, народовці і радикали. Суспільні течії та рухи другої половини ХІХ ст.: народники, соціал-демократи, ліберали та український національний рух. М.Драгоманов – автор концепції громадівського соціалізму. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Ємський акт 1876 р. Виникнення політичних організацій і партій, їх програми та діяльність. Діяльність М.Грушевського.

Криза феодально-кріпосницької системи в Російській та Австро-Угорській імперіях. Реформи 1860-1870-х рр., що прискорили капіталістичний розвиток України. Індустріалізація економіки: завершення промислового перевороту. Капіталізація сільського господарства. Особливості капіталізації Західної України. Розшарування селянства. Формування робітничого класу. Україна в період першої російської революції 1905-1907 рр. Масові соціальні виступи та діяльність громадських організацій. Боротьба у Державній думі за автономію України та українізацію освіти. Об'єднання українських депутатів в «Українську думську громаду». Політичне становище після поразки революції. Формування режиму політичної реакції. Аграрна політика Столипіна на Україні, її економічні та політичні наслідки. Переселенський рух українського селянства на схід Російської імперії. Трудова міграція з українських земель Австро-Угорщини. Причини і характер I світової війни. Головні військові дії на території України. Політичні течії і партії в умовах війни. Українські січові стрільці.

Тема 9. Українська національно-демократична революція 1917-1921 рр.

Політична ситуація в Україні після Лютневої революції. Створення Центральної Ради. Повернення в Україну М.Грушевського, висування вимоги національно-територіальної автономії України. Скликання Українського національного конгресу. Відновлення діяльності українських політичних партій та громадських організацій. Формування Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів. I Універсал Центральної Ради. Утворення Генерального Секретаріату.

Пошуки компромісу з Тимчасовим урядом. II Універсал Центральної Ради. Україна в умовах загальної революційної кризи в країні. Перемога збройного повстання в Петрограді і політика Центральної Ради. III Універсал Центральної Ради. Проголошення Української Народної Республіки.

Вибори до Установчих зборів на Україні і їх наслідки. «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Української Ради». I Всеукраїнський з'їзд Рад. Проголошення Української Республіки Рад у Харкові. Початок загального наступу радянських військ проти УНР. Бій під Крутами. IV Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності УНР. Захоплення Києва військами М.Муравйова. Початок переговорів між УНР і країнами Четвертого союзу у Бресті. Умови договору. Німецько-австрійська окупація України. Причини і наслідки конфлікту Центральної Ради і німецько-австрійської адміністрації. Гетьманський переворот 29 квітня 1918 р. Внутрішня і зовнішня політика гетьманського уряду. Національно-культурна політика. Боротьба антигетьманських сил в Україні. Причини падіння гетьманату. Проголошення ЗУНР. Перетворення в Західній Україні. Боротьба з польською експансією. УГА. Створення Директорії, її склад, внутрішня і зовнішня політика. Акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919р.

Загальний наступ радянських військ. Неспроможність армії Директорії чинити опір. Відступ Директорії з Києва, пошуки союзників. Відновлення радянської влади в Україні у 1919 р. Політика радянсько-більшовицького уряду України. Боротьба з політикою «воєнного комунізму». Н.Махно. Захоплення території України денікінськими військами. Характерні риси денікінського окупаційного режиму. «Зимовий похід» армії УНР тилами Білої, а потім – Червоної армій. Розгром Денікіна. Встановлення радянської влади в Україні втретє і остаточно. Останні спроби Білої армії П.Врангеля перехопити ініціативу та ліквідація його війська. Зближення УНР і Польщі. Варшавський договір. Радянсько-польська війна. Римський радянсько-польський мирний договір 1921 р. Основні причини поразки Української національно-демократичної революції 1917 – 1921 рр.

Тема 10. Міжвоєнний період історії українського народу

Розруха народного господарства за «воєнного комунізму». Економічна криза. Голод 1921 – 1923 рр. Соціально-політична криза. Повстання селянства проти продрозкладки та політики «воєнного комунізму». X з'їзд РКП(б) у березні 1921 р. Перехід від політики «воєнного комунізму» до Непу. Сутність Непу. Основні зміни в період Непу: у сільському господарстві, у промисловості, у галузі торгівлі і фінансів. Особливості реалізації Непу в Україні. Причини згортання Непу. Державний статус України на початку 20-х рр. Різні підходи до об'єднання республік: принцип федерації (В.Ленін) і принцип автономізації (Й.Сталін). Утворення СРСР. Вхід України до СРСР і втрата нею державного суверенітету. Українізація: суть, причини, наслідки. Українське культурне відродження. Причини згортання українізації.

Особливості процесу індустріалізації в Україні. Труднощі індустріалізації. Джерела індустріалізації. Позитивні і негативні наслідки індустріалізації. Більшовицька доктрина щодо селянства. Причини колективізації сільського господарства. Насильницьке залучення селян до колгоспів. Проголошення суцільної колективізації. Голодомор 1932 – 1933 рр. Демографічні втрати.

Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні. Монополія на владу, ідеологію, керування економікою. Бюрократизація політичної системи радянського суспільства. Масові репресії та їх напрями. «Великий терор» 1937 – 1938 рр. Соціально-економічний, політичний розвиток західноукраїнських земель, Закарпаття, Буковини.

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни

Політика великих держав напередодні війни щодо України. Мюнхенська змова і справа Закарпатської України. Договір про ненапад між СРСР і Німеччиною. Таємний протокол і питання західноукраїнських земель. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної Армії на західноукраїнські землі. Приєднання до Радянського Союзу Західної України, Північної Буковини та Південної Бессарабії. Соціально-економічні та політичні перетворення на західноукраїнських землях. Репресії проти місцевого населення. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Український напрям у планах «Барбаросса», «Ост» і «Зеленій папці». Створення Південно-Західного і Південного фронтів для оборони України. Причини поразок радянських військ. Оборонні бої влітку-восени 1941 р. (оборона Одеси, Києва, Севастополя). Мобілізація економічного, соціально-політичного потенціалу України на відсіч агресору. Евакуація. Остаточна окупація України.

Розгром німецько-фашистських військ під Москвою. Контрнаступ радянських військ в Україні. Поразки Червоної Армії в районі Харкова та Криму. Відступ до Волги і Кавказу. Німецько-фашистський окупаційний режим. Розчленування України між зонами окупації. Масові знищення людей. Народна боротьба на окупованій території. Радянський рух опору: партизанські закони (С.А.Ковпак, О.Ф.Федоров, М.І.Наумов), підпільні обкоми КП(б)У тощо. Створення Українського штабу партизанського руху. Основні форми боротьби партизан. Національно-визвольний рух опору. Проголошення ОУН акту відновлення державності 30 червня 1941 р. та його наслідки. Причини глибоких ідеологічних суперечностей між двома течіями руху Опору в Україні. Політика ОУН щодо фашистських окупантів. Створення та діяльність УПА. Сталінградська битва і початок визволення України. Звільнення перших населених пунктів України у східному Донбасі у грудні 1942 р. Масове визволення українських земель в ході Курської битви. Форсування Дніпра і визволення Києва. Завершальні бої за визволення території республіки. Відкриття союзниками другого фронту. Визволення народів Європи від фашистських окупантів. Капітуляція Німеччини. Розгром імперіалістичної Японії. Внесок українського народу в перемогу над Німеччиною та її союзниками. Людські й матеріальні втрати України.

Тема 12. Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток України від другої половини 1940-х до початку 1980-х рр.

Територіальні зміни в Україні після Другої світової війни. Возз'єднання українських земель. Операція «Вісла». Передача Криму від РРФСР до УРСР. Україна на міжнародній арені після Другої світової війни. УРСР – один із засновників і член Організації Об'єднаних Націй. Перехід Радянської України до мирного будівництва (друга половина 40-х – початок 50-х рр.). Відродження народного господарства. Голод 1946 – 1947 рр. Грошова реформа. Соціально-економічні перетворення в західних областях. «Радянізація» Західної України.

Перехід УПА до збройного підпілля. Загибель Р.Шухевича та завершення збройної боротьби. Суспільно-політичне життя. Масові репресії. Деформуючий вплив сталінщини на політичну систему, на суспільно-політичні процеси. «Чистка» національних кадрів. «Ждановщина» в Україні. Утиски інтелігенції.

Смерть Й.Сталіна. XX з'їзд КПРС та його значення. Обрання першим секретарем ЦК КПРС М.С.Хрущова. Часткова реабілітація жертв політичних репресій. Спроби розширення прав республік. Експерименти в економіці та сільському господарстві. Заходи в соціальній сфері. Досягнення і суперечливі процеси в сфері культури. Шістдесятники. Зародження дисидентського руху. Поразка хрущовських реформ. Жовтневий /1964р./ Пленум ЦК КПРС та обрання першим секретарем ЦК КПРС Л.І.Брежнєва. Спроби запровадження економічних реформ 1965 – 1967 рр. та причини їх провалу. Наростання труднощів і недоліків у сільському господарстві, промисловості, соціальній сфері. Посилення кризових явищ. Згорання демократії. Політика русифікації та жорсткого централізму, узаконення безмежної влади КПРС. Правозахисний рух.

Тема 13. Україна і процес перебудови в СРСР

Зміни у партійно-державному керівництві країни після смерті Л.Брежнєва. М.Горбачов і шляхи виходу з кризи. Періодизація перебудови. Проведення економічних реформ. Реформа політичної системи. Чорнобильська катастрофа. Погіршення економічної ситуації в Україні у другій половині 1980-х років. Становище в сільському господарстві. Продовольчі труднощі. Формування економічних передумов розпаду СРСР. Відродження національно-визвольних процесів. Поява масових рухів і організацій. Відновлення Української Гельсінської спілки. Радикалізація політичних сил. Протистояння між реформаторським і консервативними силами у КПРС. Зародження багатопартійності. Початок формування Народного руху України за перебудову. Перші демократичні вибори до Верховної Ради УРСР 1990 р., їх перебіг та результати. Проголошення державного суверенітету України 16 липня 1990 р. Спроба державного перевороту в СРСР. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Припинення існування Радянського Союзу і утворення СНД. Причини розпаду СРСР.

Тема 14. Незалежна Україна в сучасному світі

Розбудова державотворчих процесів. Становлення владних структур. Особливості трансформації Верховної ради УРСР у вищий законодавчий орган незалежної України. Формування збройних сил незалежної України. Економічні проблеми. Об'єктивні і суб'єктивні труднощі формування національної економіки. Прорахунки у здійсненні реформ. Спад виробництва. Становище у сільському господарстві. Проблема утвердження приватної власності на землю. Створення власної фінансової системи. Запровадження гривні. Основні підсумки економічних перетворень 1991 – 1999 рр. Початок економічного зростання. Соціальна сфера. Цифрові технології у соціально-економічному житті країни (кібербезпека, інженерія програмного забезпечення, комп'ютерна інженерія тощо). Зміни в чисельності та соціальному складі населення.

Переформування політичних сил після перемоги Л.Кучми на виборах. Відновлення конституційного процесу. Прийняття Конституції України 1996 р. та її значення. Проблеми конституційної реформи. Президентські вибори 1994, 1999,

2004, 2010 та 2014, 2019 рр. «Помаранчева» революція та її історичне значення. Вибори до Верховної Ради України восени 2012 р. Революція гідності 2013-2014 рр. Антитерористична операція на Сході України. Міжнародне визнання незалежності України. Основні напрямки зовнішньої політики України. Участь України в загальноєвропейському процесі. Діяльність України в ООН. Вступ до ради Європи. Відносини з сусідніми державами. Європейський та євроатлантичний вектор зовнішньої політики України (угода про асоціацію з ЄС, співпраця з НАТО). Нові тенденції в культурному та духовному житті. Процес національного відродження. Здобутки у формуванні громадянського суспільства. Запровадження принципів гендерної рівності, протидія насильству у сім'ї. Політика держави щодо релігії та церкви. Українська діаспора.

7 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	У тому числі		
		Лек.	Прак.	С.р.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Історія України з найдавніших часів до XVIII ст.				
1 Витоки українського народу та його державності	7	-	-	7
2 Україна княжої доби	10	2	2	6
3 Україна в складі Литви та Польщі. Козацька доба	10	2	2	6
4 Визвольна війна українськ. народу середини XVII ст. Формування української держави	10	2	2	6
5 Велика руїна	8	1	-	7
6 Гетьманщина	8	1	-	7
7 Ліквідація української автономної державності	6	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	59	8	6	45
Змістовий модуль 2. Історія України XIX – XXI ст.				
8 Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій	10	2	2	6
9 Українська національно-демократична революція 1917 - 1921 рр.	10	2	2	6
10 Міжвоєнний період історії українського народу	9	1	2	6
11 Україна в роки Другої світової війни	9	1	2	6
12 Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток України від другої половини 1940-х до початку 1980-х рр.	7	-	-	7
13 Україна і процес перебудови в СРСР	8	1	-	7
14 Незалежна Україна в сучасному світі	8	1	-	7
Разом за змістовим модулем 2	61	8	8	45
Усього годин за дисципліну	120	16	14	90

8 Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Україна княжої доби	2
2	Україна в складі Литви та Польщі. Козацька доба	2
3	Визвольна війна українськ. народу середини XVII ст. Формування української держави	2
4	Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій	2
5	Українська національно-демократична революція 1917 - 1921 рр.	2
6	Міжвоєнний період історії українського народу	2
7	Україна в роки Другої світової війни	2
Разом		14

9 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Витоки українського народу та його державності	7
2	Україна княжої доби	6
3	Україна в складі Литви та Польщі. Козацька доба	6
4	Визвольна війна українськ. народу середини XVII ст. Формування української держави	6
5	Велика руїна	7
6	Гетьманщина	7
7	Ліквідація української автономної державності	6
8	Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій	6
9	Українська національно-демократична революція 1917 - 1921 рр.	6
10	Міжвоєнний період історії українського народу	6
11	Україна в роки Другої світової війни	6
12	Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток України від другої половини 1940-х до початку 1980-х рр.	7
13	Україна і процес перебудови в СРСР	7
14	Незалежна Україна в сучасному світі	7
Разом		90

10 Методи контролю

Оцінювання знань ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка»», погодженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ «Чернігівська політехніка» від 31.08.2020 р. № 26.

З дисципліни ЗВО може набрати до 75% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 25% підсумкової оцінки – на екзамені.

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із ЗВО під час лекцій, практичних (семінарських) занять та консультацій і має на меті визначення рівня підготовки ЗВО з конкретної теми. Результати поточного контролю за відповідний модуль оприлюднюються викладачем на наступному аудиторному занятті. Бали, які набрані ЗВО під час модульних контролів, складають оцінку поточного контролю.

Семестровий контроль у вигляді *екзамену* проводиться під час сесії з трьома теоретичними запитаннями (по 8 балів максимум за перше та друге запитання та 9 балів максимум за третє запитання). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки. Взаємозв'язок між набраними балами і оцінкою наведений у розділі 11.

В випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік складається з трьох питань: (по 33 балів максимум за перше та друге запитання та 34 балів максимум за третє запитання). Екзаменаційні білети знаходяться у пакеті документів на дисципліну.

У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав в повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (35), він не допускається до складання екзамену під час сесії, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”».

Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.

За результатами семестру в екзаменаційну відомість виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання, що наведена в наступному розділі.

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на «Кодексі академічної доброчесності Національного університету “Чернігівська політехніка”», погодженого вченою радою НУ “Чернігівська політехніка” (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ “Чернігівська політехніка” від 31.08.2020 р. № 26.

11 Розподіл балів, які отримують ЗВО

Поточний контроль за модулями

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів	
Змістовий модуль 1. Історія України з найдавніших часів до XVIII ст.	0...	33
1. Робота на I-му практичному занятті	0...	11
2. Робота на II-му практичному занятті	0...	11
3. Робота на III-му практичному занятті	0...	11

Змістовий модуль 2. Історія України XIX – XXI ст.	0...	42
1. Робота на I-му практичному занятті	0...	10,5
2. Робота на II-му практичному занятті	0...	10,5
3. Робота на III-му практичному занятті	0...	10,5
4. Робота на IV-му практичному занятті	0...	10,5
Підсумкова оцінка поточного контролю за семестр	0...	75

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 - 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

12 Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Під час лекцій аналізуються проблемні ситуації, організується зворотний зв'язок з аудиторією шляхом формулювання запитань і стислих відповідей з обох сторін. На практичних (семінарських) заняттях за допомогою викладача обговорюються проблеми з курсу, що вивчаються. ЗВО безпосередньо беруть участь у дискусіях, зачитують повідомлення, виступають з рефератами. На практичному занятті один із ЗВО групи доповідає по одному з питань, викладених у плані практичного заняття, а також відповідає на поставлені запитання. Якщо у відповіді допущено прогалини або помилки, інший ЗВО доповнює й уточнює відповідь.

13 Методичне забезпечення

1. Історія України. Методичні вказівки до семінарських занять для студентів спеціальностей: 073 – «Менеджмент», 121 – «Інженерія програмного забезпечення», 123 – «Комп'ютерна інженерія», 141 – «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 152 – «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка», 171 – «Електроніка», 193 – «Геодезія та землеустрій», 201 – «Агрономія», 205 – «Лісове господарство», 242 – «Туризм» / Укладач: О.І. Крук. – Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 18 с.
2. Історія України. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів спеціальностей: 073 – «Менеджмент», 121– «Інженерія програмного

забезпечення», 123 – «Комп'ютерна інженерія», 141 – «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 152 – «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка», 171 – «Електроніка», 193 – «Геодезія та землеустрій», 201 – «Агрономія», 205 – «Лісове господарство», 242 – «Туризм» / Укладач: О.І. Крук. – Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 35с.

3. Історія України. Методичні вказівки до семінарських занять для студентів механіко-технологічних спеціальностей / Укладач: Колєватов О.О. – Чернігів: ЧНТУ. – 2019. – 52 с.

14 Рекомендована література

Базова

1. Бойко О.Д. Історія України: Підручник. – К.: «Академвидав», 2014. – 717 с.
2. Гончарук П.С. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ ст.: курс лекцій. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 524 с.
3. Гречко В.А. Історія України. Модульний курс: навч. посіб. – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 383 с.
4. Гудзь В.В. Історія України. Підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 616 с.
5. Історія України / Відп. ред. Ю.Сливка; керівник авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів: Світ, 2003. – 520 с.
6. Історія України: Навч. посіб. / В.Ф.Верстюк, О.В.Гарань, О.І.Гуржій та ін.; Під ред. В.А.Смоляя. – К.: Альтернативи, 2002. – 472 с.
7. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М.Литвина. – К.: Знання, 2006. – 607 с.
8. Історія України: Посібник / За ред. Г.Д.Темка, Л.С.Тупчієнка. – К.: Академія, 2002. – 480 с.
9. Король В.Ю. Історія України: навч. посіб. – К.: Академія, 2005. – 494 с.
10. Лановик Б.Д., Лазарович М.В. Історія України: Навчальний посібник. – К.: Знання-Прес, 2001. – 698 с.
11. Новітня історія України (1900-2000): Підручник / А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусев, В.П.Дрожжин та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 663 с.
12. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. – 4-те вид., виправ. – К.: Знання-Прес, 2008. – 424 с.
13. Світлична В.В. Історія України: Навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей вищих закладів освіти. Шосте видання, виправлене і доповнене. – К.: Каравела, 2012. – 383 с.
14. Субтельний О. Україна: історія. – К.: Либідь, 1993. – 720 с.
15. Paul Robert Magocsi A History of Ukraine. – Toronto: University of Toronto Press, 2005. – 307 pp.

Допоміжна

1. Воробей Р.Б. Формування та становлення системи місцевих органів державної влади та управління в Україні у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.: монографія. – Чернігів: Чернігівські обереди, 2009. – 353 с.
2. Гаврилюк О.М. За волю України! Лисянщина під час національно-визвольних змагань в 1917 – 1920-х роках у контексті загальноукраїнських подій. – Вишгород: Сергійчук М.І., 2015. – 437 с.
3. Гирич І. Історичні причини наших поразок і перемог. – Львів: Піраміда, 2011. – 140 с.
4. Голець В.В. Новітня політична історія України (1985-2011): підручник / В.В.Голець, М.М.Коропатник. – Чернігів: ЧНПУ ім. Т.Г.Шевченка, 2013. – 126 с.
5. Голодомор 1932-1933 років в Україні як злочин геноциду згідно з міжнародним правом / Наук. ред. В.Василенко, М.Антонович. – вид. 3-е, доп. – К.: Києво-Могилянська академія, 2014. – 363 с.
6. Голубицький В.О. Чорноморське козацтво. – Дніпропетровськ: Січ, 2008. – 494 с.
7. Горелов М.Є. Держава і цивілізація в історії України: монографія / М.Є.Горелов, О.П.Моця, О.О.Рафальський. – К.: Еко-прадакшн, 2009. – 879 с.
8. Демченко Т. Колективізація та Голодомор 1932-1933 рр. на Чернігівщині. – Чернігів: РВК «Деснянська правда», 2007. – 72 с.
9. Історія України та її державність: Навч. посіб. – 3-е вид., перероб. і доп. – Львів: Бексід Біт, 2005. – 368 с.
10. Йшли у бій молодими / Упор. В.І.Лисенко. – Чернігів: Десна, 2015. – 567 с.
11. Король В.Ю. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 448 с.
12. Кучма Л.Д. Зламане десятиліття. – К.: Інформаційні системи, 2010.
13. Овсій І.О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року): Навч. посіб. – К.: Либідь, 2002. – 237 с.
14. Палій О. 25 перемог України. – вид. 2-ге. – К.: К.І.С., 2014. – 83 с.
15. Панченко В.І. Практикум з історії України: Навчально-методичний посібник для студентів неісторичних спеціальностей. – Чернігів: Лозовий В.М., 2014. – 368 с.
16. Пепа В.І. Україна в дзеркалі тисячоліть. – К.: Просвіта, 2006. – 342 с.
17. Половець В.М. Половці. – Чернігів: Просвіта, 2007. – 136 с.
18. Реєнт О.П. Усі гетьмани України: Легенди, міфи, біографії / О.П.Реєнт, І.А.Коляда. – Х.: Фоліо, 2007. – 415 с.
19. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. Т. 6. – К.: Альтернативи, 1998. – 320 с. (Сер. Україна крізь віки).
20. Сергійчук В. Що дала Україна світові. – К.: Сергійчук М.І., 2008. – 479 с.
21. Чернігівщина в роки нацистської окупації: документи і матеріали / Упор. О.О.Коваленко, Р.Ю.Подкур, О.В.Лисенко. – Чернігів: Лозовий В.М., 2013. – 493 с.
22. Україна у другій світовій війні. – К.: Український ін-т національної пам'яті, 2015. – 27 с.

23. Berkhoff, Karel C. Harvest of Despair: Life and Death in Ukraine Under Nazi Rule. – Harvard U. Press, 2004. – 448 pp.

15 Інформаційні ресурси

1. Система дистанційного навчання НУЧП. Курс «Історія України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=2769>
2. Офіційний сайт Інституту історії України НАН України з його електронними ресурсами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.histiry.org.ua
3. Історія України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/perelik.html>
4. Офіційний сайт Інституту археології НАН України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iananu.kiev.ua/>
5. Історія України IX–XVIII ст. Літописи, давня українська література, літературознавство, історія, історичні мапи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.litopus.org.ua
6. Публікація документів на сайті «Козацтво XV – XXI ст.». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cossackdom.com/dokumu.html
7. Навчальні посібники, довідники з історії України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://history.franko.lviv.ua>
8. Аналі. Хроніки. Історія. Тексти джерел. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hbar.phus.msu.ru/gorm/chrons.htm>
9. З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://memorial.kiev.ua/zhurnal/>
10. Книги по історії, археології, генеалогії та філософії, видані переважно до 1917 р., дореволюційна періодика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gbooks.archeologia.ru